

ד.א.ל.ז.ז.ר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: ערב פסח שחל בשבת

ו' בניסן תשפ"א 1367 (שנה כו')

ההפטרה: "עם זו" (ישעיה מג)

פרשת ויקרא

"ואם נפש אחת תזכא" (ד, כז)

דבר אינו מקבל טומאה אלא אם כן הוא תלוש משורשו, אך כל הזמן שהוא מחובר לשורשו אין הוא עשוי לקבל טומאה. גם עם ישראל כל עוד מחוברים הם זה לזה באחדות הרי הם צמודים לשורשם ואין הטומאה יכולה לחול עליהם. אבל "אם נפש אחת" היא בפני עצמה ומובדלת מכלל ישראל, עלולה היא להגיע לידי "תחטא". ליל הסדר קרב ובא - חג של אחדות וגאולה, חג בו מוזמנים כל 4 הבנים להסב לשולחן הסדר ולשאול את שאלותיהם ולקבל תשובה, שתקרב אותם ותאחד אותם עם עם ישראל כולו על אף שונותם. (מענינה של תורה, ד.ע.)

הוויכוח שהביא לסנגוריה

מעשה שהיה

ההכנות לקראת חג הפסח אצל הבעש"ט היו נערכות מתוך שמחה רבה ועצומה. תלמידיו הגדולים היו נאספים לערוך עימו את הסדר שהיה שעה של התעלות רוחנית כבירה. שנה אחת הייתה התנהגותו שונה ומסתורית, בעת שאיבת "מים שלנו" היה שרוי בשמחה, והנה לעת ערב בשעת בדיקת חמץ לבשו פניו קדרות. בלילה, לאחר בדיקת חמץ קרא הבעש"ט לתלמידיו וביקשם לערוך תיקון חצות בכוונה רבה. התלמידים הבינו שדבר מה נסתר מעיב על שמחת ההכנות לחג וכי הבעש"ט מבקש לבטל איזו גזירה רעה. הבוקר אור אך פני הבעש"ט הוסיפו להיות חמורות סבר, כשהוא מבקש מתלמידיו לכוון בעת התפילה את הכוונות המיוחדות לראש השנה לאחר התפילה אמר דברי תורה שהתמקדו במידת הבטחון בה, וכי גם אם אדם אינו רואה שום מוצא אך שהוא בוטח ומאמין בה ישועתו קרובה וכי הביטוי לביטחון הוא השמחה.... ליל הסדר הגיע, בדרך כלל היו נאמרים דברי תורה נפלאים אך באותה שנה לא כן היה, הבעש"ט קרא מההגדה בנימה משתפכת ולא פסק מקריאתו והדבר גרם צער לתלמידיו. לפתע השתתק הבעש"ט והיה שקוע בשרעפיו ולפתע נשמע כל צחוק מפיו כשהוא אומר: "מזל טוב! ברוך הוא וברוך שמו הגדול, הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו הפועלים יותר מאשר ישראל הבעל שם טוב". שמחה גדולה הציפה את התלמידים והם חיכו למוצא פיו ואכן הוא סיפר: "בערב חג הפסח השנה נגזרה גזירה קשה על אחד מכפרי היהודים שבסביבה. גויי המקום שרחשו שנאה עזה ליהודים החליטו להתנפל עליהם דווקא בליל החג ולכלות בהם את זעמם. בראותי זאת ניסיתי לעורר רחמים לפני הקב"ה וביקשתי אף את עזרתכם בתפילות ובכוונות אך ללא הועיל, לפיכך נאזרתי במידת הבטחון והשלכתי יחבי על אבינו שבשמים. הערב כשישבנו לעריכת הסדר לא ידעה נפשי מנוח, שעת הגזירה הלכה וקרבה ולא ראיתי שום מוצא אך לפתע השתנו הדברים..... באותו כפר ישב לשולחן הסדר זוג חשוך ילדים, האיש ישב עם רעייתו וקרא את ההגדה וסיפר לה את סיפור הצרות של בני ישראל במצרים, וכשסיפר על גזירת "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" פרצה האישה בבכי מר ואמרה: "אילו היה הקב"ה מזכה אותנו בבן, הייתי נוהגת בו אחרת, לא הייתי מאפשרת לאיש לפגוע בו, לא הייתי נוהגת עמו כפי שהקב"ה נוהג בנו". הבעל הצדיק את הדין ואמר שעליהם להאמין

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:04 - 8:10

כניסת שבת: 5:32 יציאת שבת: 6:24 יציאת ש"ר: 7:07 חצות: 12:46

סוף זמן אכילת חמץ: 10:14 סוף זמן ביעור חמץ: 11:29 סוף שעה תשיעית: 3:53

כי צדיק ה' בכל דרכיו אך האישה בשלה: "איפה מידת הרחמים? אפילו אם אנחנו חוטאים, בכל זאת אנו בניו". כך התנהלה ביניהם שיחה נוקבת שהבעל מצדיק את הקב"ה והאישה טוענת שהוא צריך לרחם יותר על עם ישראל. לאחר שתיית הכוס הרביעית הסתתמו טענותיו והוא אמר: "הקב"ה צריך לרחם יותר על עמו". ומכיוון שתם הוויכוח והם היו תחת השפעת היין, קמו שניהם ויצאו בריקוד, אכן באותו הרגע קיבלו גם בשמים את דברי הסנגוריה של האישה הכפרית, וכשיצאו שניהם בריקוד נהייתה שמחה בכל העולמות, גם אני שמחתי ומובן שהגזירה התבטלה. (אתר חב"ד)

הלכות ערב פסח שחל בשבת

פינת ההלכה

שבת פרשת ויקרא – ז' בניסן

א. **דרשת שבת הגדול** – יש להקדים את דרשת שבת הגדול לשבת זו, כדי ללמד מבעוד מועד לעם את ההלכות הנחוצות לפסח (כה"ח סי' תכט ס"ק ג, ב"ח פ"ז ס"א ס"ה, ילקו"י פסח ח"א עמ' תרכו).

ב. **ברכת הלבנה** – במוצאי שבת זו מברכים "ברכת הלבנה" (שעברו 7 ימים שלמים מהמולד ואפשר כבר לברך) (שו"ע סי' תכ"ד ס"ז).

השבוע – ח' עד יא' בניסן [ימים ראשון עד רביעי]

ג. **הכנת ההגדה** – כדאי לעבור במשך השבוע על ההגדה של פסח ולעיין בפירושים, כדי שבלייל הסדר יוכל אב המשפחה להתמצא בסדר ההגדה וכך יוכל להסביר בצורה מקיפה ומרתקת את ההגדה לבני המשפחה (ז. ע.). **דוגמאות להמחשה לילדים:** [להכין לפני שבת] לצורך "מכת דם" – ייקח כוס פלסטיק יעטוף בנייר אדום וכוס אחרת בצבע תכלת להדגמה עם תחפושת של יהודי ומצרי לשתיית מים בין יהודי למצרי, "מכת צפרדע" – ישתמש בצפרדעים מפלסטיק, "מכת כינים" – ייקח חתיכות נייר קטנות ויגלגלם לכדורים קטנים ויפורס כשמסביר על מכה זו, "מכת ברד" – ייקח קלקר ויחתוך לחתיכות בגודל של 3 ס"מ ויפורס כשמסביר על מכה זו, "מכת ערוב" – תחפושת של חיות כגון: אריה וכן חיות מפלסטיק להדגמת מכה זו... ישתמש בתחפושות להדגים דמויות וכל אחד יחד יד הדמיון הטובה עליו בתכנון מראש.

ד. **הקדמת פעולות** – מפאת קדושת ימי חול המועד יש דברים שאסור לעשותם בחול המועד, ולכן יכול לעשות בשבוע זה פעולות אלו שאסורות בחול המועד כגון: פעולות הקשורות לכתיבה כתשלים חשבוניות (חשמל, טלפון וכדו'), הכנת שעורי בית, כיבוס בגדים, פיתוח תמונות וכו'. להסתפר ולהתגלח שהרי באים אח"כ ימי חול המועד וספירת העומר האסורים בתספורת וגילוח. ה. **מכירת חמץ** – לא לשכוח למכור את החמץ שבבית אם יש.

ו. **קניות** – * כשקונה בשר בהמה לפסח יזהר שלא לומר "בשר זה לפסח" [הטעם: שנראה שמקדישו לקורבן פסח] אלא יאמר "בשר זה ליום טוב" (שו"ע סי' תכט ס"א) (יש להקפיד לספרדים לקנות בשר בהמה חלק בית יוסף כל הזמן) (ילקו"י או"ח ח"א סי' כט ס"ז). ואם בכל זאת אמר, בדיעבד הבשר לא נאסר (זככי יוסף ס"ק א' כה"ח ס"ק א, חזו"ע פסח עמ' ר"ח-ר"ח) טוב להחמיר שלא לומר כן גם בבשר עוף ודגים (כה"ח ס"ק ה, חזו"ע ס"ס) אבל לגבי שאר מוצרי מזון יכול לומר שזה לפסח (שו"ע ס"ס, כי בא מועד לגר"כ חו"ט ס"י). * לצורך המרור יש לקנות חסה "נקיה מתולעים" בלבד והוא הדין בכרפס. * כלים חדשים שצריכים טבילה, יקדים להטבילם ולא יחכה לרגע האחרון.

יום חמישי – יב בניסן

ז. **תענית בכורות** – השנה שערב פסח חל בשבת :

לספרדים: מעיקר הדין, אין צריכים הבכורים להתענות כלל (ע"פ שו"ע סי' תע ס"ב, חזו"ע פסח עמ' רנ"ג ס"ג, שו"ת אור לליון ח"ג פ"ג ס"ג), מכל מקום אם אפשר שישתתפו ביום חמישי [יב בניסן] בסיום מסכת או שאר סעודות מצוה – טוב לעשות כן (חזו"ע ס"ס, אור לליון ס"ס), **לאשכנזים:** הבכורים מתענים כרגיל אך ביום חמישי (הרמ"א סי' תע ס"ב) ונהגו לפטור עצמם בסעודת מצווה כבכל שנה (פסקי תשובות סי' תע ס"ז).

* **הרגיל להתענות** עבור בנו הבכור הקטן ונקבות פטורים השנה לגמרי ואפילו לא צריכים להשתתף בסעודת מצווה בין לאשכנזים בין לספרדים (ילקו"י סי' תמ"ד ס"פ, כי בא מועד סי' תע ס"נה ג עיין פסקי תשובות ס"ס) ח. בכורים שמתכוונים לשמוע סיום מסכת, אין להם לאכול לפני הסיום ולכן צריכים לזכור שלא לשתות תה או קפה לפני תפילת שחרית [מעלות השחר = 4:22] (מג"א סי' תקס"א ס"ק י וסי' תקפ"א ס"ק יא). ט. **בדיקת חמץ** – בליל שישי (יום חמישי בלילה) מצאת הכוכבים [6:11] בודקים את החמץ בברכה כבכל שנה ואחרי הבדיקה מבטלים את החמץ בנוסח הרגיל. יש להיזהר להצניע את החמץ שנועד לאכילה בפינה מיוחדת שלא יתפזר בבית (שו"ע סי' תמ"ד ס"א, כה"ח ס"ק ב-ג). י. **"שעון קיץ"** – בחצות לילה עוברים ל"שעון קיץ" כשמעדכנים את כל השעונים שעה אחת קדימה לא לשכוח לעדכן את "שעוני השבת" של התאורה, מזגנים וכדו' לזמנים החדשים.

יום שישי פרשת צו – יג ניסן

יא. ביעור החמץ – יש לבער את החמץ ביום שישי (ש"ע ס' תמז ס"א) ואע"פ שמן הדין זמנו כל היום טוב לבער את החמץ עד שעה חמישית [11:29] כמו בערבי פסחים של שאר השנים כדי שלא יבואו לטעות בשנה הבאה ולבער את החמץ בערב פסח אחר חצות (ש"ע ס"ב) אבל את נוסח הביטול אומרים ביום שבת בבוקר (בהגמ"א ס' ש"ע ס"ו) [וע"פ שואל ומשיב בהמשך].

* טוב לקחת לשריפת חמץ את הערבות והלולב (בא"ח ח"א הכרעה ס"א ס"א).

יב. כיצד נעשית מצות ביעור חמץ? שורפו או מפוררו לפיזור דקים ומאבדם (ש"ע ס' תמז ס"א) והמנהג לשורפו (בהגמ"א ס' ש"ע) ולכן טוב שיפרסנו לפרוסות דקות כדי שתשלוט בו האש היטב עד שישרף לפחמים ואם אינו עושה כן ישפוך עליו חומר ניקוי כגון: אקונומיקה כדי שימאס לאכילה וזורקו (חז"ע פסח עמ' סה).

יג. לא לשכוח לרוקן את השקית שבשואב האבק שאולי מכילה גם חמץ עם הלכלוך.

יד. עשית מלאכה – השנה מותר לעשות מלאכה ביום שישי עד מנחה קטנה [4:24] כמו בכל ערב שבת (ולכן מותר להתגלח, להסתפר וכו') ובלבד שישתדל להכין צרכי הפסח כראוי (ש"ע יח"ד ח"א

ס' לא ס"ה, ילקו"י פסח ס' תמז ס"א) [ואין לו דין של ער"פ שאסור במלאכה מחצות יום] אבל להגיע כלים אפשר כל היום כולו [עד כניסת שבת] (ילקו"י ס' כל).

טו. טבילה – טוב לגברים לטבול אחרי חצות יום [12:46] במקוה טהרה לכבוד חג פסח (כה"ח ס' תמז ס"ק קא) ויזכור לקחת אתו את כל הכלים החדשים הטעונים טבילה ויטבילם בבור לטבילת כלים.

והקונים תנור חדש יטבילו את התבניות [ועדיף להטביל כמה ימים קודם] (ד. ע.).

טז. הכנת נרות – אסור להדביק נרות ביר"ט משום איסור ממרח (משנ"צ ס' תקיד ס"ק יח) ולכן יש להכין את הנרות לליל הסדר שחל במוצאי שבת ולהדביקם כבר מיום שישי (ד. ע.). ואילו שמדליקות בשמן צריכות להכין את הפתילים הצפים (היינו להכניס הפתיל בשעם המוכסף) מיום שישי [אע"פ שמותר להכניס את הפתיל לשעם המוכסף ביום טוב, מ"מ יש בעיה שרוב הנקבים בשעם סתומים ופתיחתם אסורה ביום טוב] (ע"פ ילקו"י פסח ס' תמז ס' טז וס"ק טז).

יז. יש להכין נרות נשמה ליומיים לצורך העברה מאש ביר"ט שחל במוצאי שבת, ואת נר הנשמה הראשון ידליק בערב שבת [צריך נר נשמה של "26" שעות או של "48" ולא של "24" (הטעם כי שבת היא 25 שעות ולכן נר של "24" לא יספיק ויתכבה ובמוצאי שבת לא נוכל להדליק את הנר השני)].

יח. אלו המשתמשים בשעון גז ביר"ט יש לחברו כבר מיום שישי (ד. ע.).

יט. הנוהגים לאפות מצות בכל שנה בערב פסח אחר חצות יאפו השנה ביום שישי אחר חצות (ש"ע ס' תמז ס"א) [12:46], אף שמעיקר הדין יכולים לאפות השנה גם קודם חצות (ילקו"י ס' תמז ס"לה).

כ. סימני הסדר – יש להכין את סימני ליל הסדר שאינם מתקלקלים ביום שישי כדי שלא יתעכבו בליל הסדר:

* יכין את החסה והכרפס מסוג "נקי מתולעים", הכשרם לשימוש ע"פ הוראות ההשגחה שרשומים על השקית, לאחר מכן יש ליבש את העלים [כדי שלא יכמשו].

* חסות למרור ומצות – יכין את ה"כזיתות" (27 גר' וטוב ליקח קצת יותר (חז"ע עמ' עג)) מצה וחסה מראש בשקיות כמספר המסובים [מטעמי נוחות]. [חסה = מס' מסובים $\times 2$, מצה = מס' מסובים $\times 4$ כו"ר ב].

ואפשר גם להכין בליל הסדר ע"י שקילתם במשקל מכני [לא חשמלי].

* פרטי הקערה- להכין את החרוסת, ה"בצים" וה"זרוע" מיום שישי.

* יין וכוסות – יכין בקבוקי יין כנדרש ויבדוק שהכוסות לשתית 4 כוסות מכילות שיעור רביעית [= 81 סמ"ק] (חז"ע עמ' טז). ניתן למדוד עם בקבוק תינוק [כשר לפסח].

* הגדות של פסח וכן הכריות להסבה.

* יש להכין נייר טואלט חתוך ליומיים, לכוון שעון שבת [ולקחת בחשבון שבערב יידלק עד מאוחר בגלל ליל הסדר שלמחרת]. ואפשר לכוון שיתכבה רגיל ובליל הסדר להאריך את זמן השעון

* מצוה להכין תבשיל חם לכבוד סעודות שבת, כמו בשאר שבתות השנה ולא להסתפק באכילת מאכלים קרים בלבד (ילקו"י ס' תמז ס"כג).

שבת קודש פרשת צו – יד בניסן

כב. שבת זו היא "שבת הגדול" והפטרה בשבת זו היא "וערבה לה" מנחת יהודה וגו'" (ש"ע ס' תל כה"ח ס"ק ג) זולת במקום שהמנהג ברור להפטיר בפרשת השבוע שאז לא ישנו מנהגם (ש"ע יח"ד

ח"א ס' לא ס"ה). גם בשבת זו יש לדרוש מהלכות פסח וסיפורי ניסים ונפלאות שעשה ה' ביציאת מצרים וכו' (כה"ח ס"ק ד, ילקו"י ס' ש"ע). ויש נוהגים לברך איש את רעהו "שבת הגדול שלום" וחברו עוניהו

"שבת הגדול מבורך" (כה"ח ס"ק ז).

כג. אסור לאכול מצה בערב פסח ביום יד [בשבת קודש ביום] כדי שיהיה היכר לאכילתה בליל הסדר

שהיא לשם מצוה (סי' תע"א ס"ב בהרמ"א, כה"ח ס"ק ח) אבל בליל יד בניסן [ליל שבת] מצד הדין מותר (כה"ח ס"ק כז חזו"ע ע' ג) ויש מחמירים אף בלילה (בא"ח לו סכ"ו).
 וקטן שאינו מבין את ספור יציאת מצרים מותר להאכילו מצה בערב פסח (בהרמ"א ס.).
 כד. אבל מצה מטוגנת (חזו"ע פסח עמ' קל"ט) או מצה מבושלת (בא"ח ס"ב, שו"ע סי' תס"א ס"ד) שאין יוצאים בהם ידי חובה בליל פסח מותר לאוכלם בערב פסח (חזו"ע פסח עמ' קל"ט).
 כה. אין לטלטל בשבת זו מצה שמורה המיוחדת לליל הסדר לצאת בה ידי חובה היות ואדם מקפיד שלא לתת ממנה לקטנים לפני פסח [=מוקצה מחמת חסרון כיס(קולות השבת עמוד קע"ט)] (שו"ת יח"ד ס"יג).
 כו. יש להחמיר שלא לטלטל בשבת זו מצה המיוחדת לליל הסדר, אפילו שרוצה רק להוציאה מההקפאה בשבת אחה"צ כדי שתפשיר לליל הסדר, ואם בכל זאת רוצה לטלטלה יניח עליה דבר מאכל חשוב ויטלטל אגב המאכל החשוב שעליה (חזו"ע עמ' רסו, ילקו"י פסח סי' תמד ס"מ) ואם אפשר נכון להוציא את המצות רק בצאת הכוכבים (ילקו"י פסח ס.).

כז. טוב לישון בשבת זו הוא אשתו וילדיו כדי שיהיה להם כוח בליל הסדר ולא יירדמו, אבל לא יאמרו בפה בפירוש שהולכים לישון לצורך זה (משום מכין משבת ליו"ט) (שו"ע סי' כז מ"א ס"ק א, חזו"ע ז'קל, ילקו"י סי' תמד ס"מ).

כח. סוף זמן אכילת חמץ הוא ב-10:14 בבוקר.

כט. סוף זמן ביעור חמץ הוא 11:29 ועד אז צריך לבער את כל החמץ בבית לגמרי ולומר את הנוסח "כל חמירא..." כבכל יום יד בניסן [כאמור בשו"א ומשיב].

ל. נכון לעשות סעודה שלישית במצות מבושלות או מטוגנות שלמות (ברכת המוציא!) (שו"ת יח"ד ערוך השולחן סי' תמד ס"ה) ואם רוצה לקיימה במצה עשירה יברך עליה בורא מיני מזונות ועל המחיה (שו"ת יח"ד ס"ב).

ויש להקדים סעודה זו עד סוף שעה תשיעית [3:53 ע"פ הלכה כדורה לגר"ד יוסף סי' רמט ס"ו] כדי שיוכל לאכול את המצה בליל פסח לתיאבון (שו"ע סי' תמד ס"א ומשנ"ב ס., סי' תע"א ס"א, סי' רמט ס"ב ומשנ"ב ס., ילקוט יוסף הל' שבת ח"א סי' ל"א ס"כח). ואם נתאחר אחרי השעה הנ"ל יעשנה בפחות מכביצה מצה (פחות מ-54 גר') (ילקוט יוסף ס.) [ואז נוטל ידיים בלא ברכה] (שו"ע סי' קנח ס"ב).

4

לא. מי שלא הכין מצות מבושלות/מטוגנות לסעודה שלישית יקיים סעודה שלישית בבשר ודגים (חזו"ע עמ' סח).

לב. אסור להכין משבת ליו"ט ולכן:

- * אין לסדר את השולחן והכלים בשבת ערב פסח לצורך ליל הסדר (שו"ת יח"ד ס"יד).
- * אין להביא לבית הכנסת בשבת את המחזור שלוש רגלים (או מחזור פסח) אא"כ הוא יגיע לבית הכנסת בשבת ויקרא בו (שערי תשובה סי' תל"ג לענין מגילה).
- * ניקוי השולחן אחרי סעודה שלישית בשבת מותר רק כדי שהבית יראה מסודר (ילקו"י ס.).
- * אין לשטוף את הכלים אחרי סעודה שלישית בשבת (ילקו"י שבת ח"ב עמ' רי"ט) אבל כוסות מותר לרחוץ שהרי כל הזמן שותים בהם (ילקו"י ס. עמ' רנ"א).
- * אין להציע את המיטות בשבת עבור חג הפסח אלא אם כן המיטה נמצאת במקום שעוברים וזהו גנאי ובזיון לשבת שיישאר כך ונחשב לצורך שבת שמותר (כה"ח סי' שז ס"ק יד).
- * מותר להוציא אוכלים, משקים מהמקפיא או המקרר בשבת כדי שיופשרו עבור סעודת ליל הסדר ואין זה נחשב הכנה (שו"ע מקור עיני יחזק' אור"ח ח"ג סי' לו ס"ב, חזו"ע שבת ח"ב עמ' תמו, נטע גבריאל יו"ט פ"כו ס"ט). אבל לא ישימם על הפלטה או מקור אש אחר בשבת שיתחממו לליל הסדר (ד. ע., עיין כי בא מועד עמ' קכח עיין שו"ת אור לליון ח"ג עמ' ריח).

* מותר לשים בקבוקי שתיה בשבת במקרר כדי שיתקררו עבור ליל הסדר ואין זה נחשב הכנה, ועדיף לשים בעוד היום גדול (ילקו"י שבת ח"ב עמ' רכ"ב ס"ק כו עיין אדני שלמה לגר"ש מנגו סי' שז ס"ו בהגותו).

לג. במוצאי שבת אפשר להתחיל לסדר ולערוך את השולחן ולסדר את הבית וקודם לכן תאמרנה הנשים "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" בלי שם ומלכות (הגדה איש מלכיה עמ' ס, ילקו"י ס.). ואלו שמחמירות על עצמן עד זמן ר"ת תמתנה לזמן זה ואז תדלקנה את הנרות. מ"מ שאר ההכנות כהכנת השולחן, שטיפת כלים, הנחת האוכל על הפלטה לחימום וכיו"צ ושאר איסורי דרבנן אין צריך להחמיר שלא לעשותם עד זמן ר"ת (ק. ילקו"י אור"ח סי' ר"ג ס"ה).

לד. בכניסת החג במוצאי שבת מדליקות נרות [ע"י העברה מאש לאש ולא תכבנה את הגפרור אלא יניחו בצד שיכבה לבד] ומברכות "להדליק נר של יום טוב". ולכתחילה לא תברכנה "שהחיינו" (שו"ת יח"ד ח"א סי' לא ס"ט) [שהרי מברכים "שהחיינו" בקידוש ובזה כולם נפטרים מברכה זו].

לה. אשה שמדליקה נרות בשמן, תקפיד שלא להוציא כדרכה את שאריות הפתילה שנשארו בכוסיות [מההדלקה של ליל ראשון של ראש השנה] שהם מוקצה מחמת גופו [שחשובים כ"שברי פתילה] ואסורים בטלטול ולכן יוצאים בשינוי כגון: ע"י ידיה כפית וכדו' [שזה נקרא טלטול מן הצד

לצורך דבר המותר] (הרב האלון גלעון בן משה ראש מוסדות יורו משפתיך בקובץ תוכני יו"ט שחל במו"ס, ילקו"י סי' חעג ס"ג), או תשפוך הכל לפח.
 לו. בהגיע הלילה (מוצאי שבת) צריכות הנשים לומר "הלל שלם" עם ברכה לפני תחילת הסדר (שו"ת יח"ד ח"ה סי' לד).

שואל ומשיב **אלפה:** השנה עצרנו פסח חל בשבת כיצד ננהל לצנין אכילת חמץ בסעודות שבת שהרי סוף זמן אכילת חמץ מוקדמת וכן יש אכילת אהמץ והפירות והפירות כשיש ילדים?
תשובה: יש שתי אפשרויות לפתרון.

☒ פתרון ראשון: סעודות שבת כשרות לפסח עם מצות מטוגנות / מבושלות.

- * יבער החמץ בערב שבת מכל וכל ובביעור החמץ (שריפה) שביום שישי יאמר נוסח ביטול החמץ, ויצניע את כלי החמץ (ילקו"י סי' תמד ס"ז).
- * יבשל ביום שישי לשבת במטבח כשר לפסח עם כלים ומאכלים כשרים לפסח.
- * יקיים סעודות שבת עם מצות מטוגנות או מבושלות שלמות [=הכוונה שיש בהם כזית (27 גר') ושלא ישבר כך שלא ישאר כזית] ומברך עליהם "המוציא" בתחילה ו"ברכת המזון" בסוף הסעודה.
- * סעודת ליל שבת יכול מעיקר הדין לקיים במצה רגילה (לא מבושלת / מטוגנת). וכך יוכל לקיים סעודות שבת ככל שבת ברוח עם הכלים המהודרים הכשרים לפסח ללא חשש חמץ.

הכנת המצות המטוגנות / מבושלות ביום שישי דלקמן:

- יש להקפיד שבהכנת המצות הן תשארנה שלמות! (כזית) שאם לא כן אי אפשר יהיה לברך עליהן "המוציא" ו"ברכת המזון"!!! להלן תהליך ההכנה:
- * **מצות מטוגנות** – יטגן במחבת גדולה כדי שישארו שלמות (שו"ת יח"ד ח"ה סי' לא ס"א). בשמן עמוק (ענין פסקי תשובות ס"ק ט"ז – ענין צרכת ה' ח"ב פ"ב ס"ו וס"ז) [ועדיף לטבול בבצים ולטגן (הגדה ח"ג מכללי עמי' נט)].

- * **מצות מבושלות** – לתת את המצות לתוך סיר מרק עוף רותח - פתרון לא כל כך מעשי [שישמרו שלמות]

☒ פתרון שני: סעודות שבת כשרות לפסח עם לחם בכלים חד פעמיים.

- * יבער החמץ ביום שישי אבל לא יבטלנו [נוסח הביטול] וישאיר לו פיתות [ולא כדאי לחם בגלל הפירורים] כדי צורכו לסעודות ערב שבת ושבת בבוקר.
- * מבשלים ביום שישי במטבח כשר לפסח בכלים ומאכלים כשרים לפסח.
- * בשבת יעביר את מאכלי השבת לכלים חד פעמיים במטבח ואותם יביא לשולחן בפינת האוכל ויאכל את סעודות השבת בכלים חד פעמיים ומפה חד פעמית עם פיתות [שאינם משאירות פירורים] [ומותר לקדש בכוס חד פעמי (ילקו"י ד"א עמ' רע"ז ס"מא)].

- * כשיש ילדים יש להשגיח בשבע עיניים שאף ילד לא ייקח חתיכת לחם מהשולחן ויסתובב בבית (קשה מאוד להשגיח כשיש הרבה ילדים כן ירבו). מומלץ לתת לילדים קטנים שאינם מבינים (מסיפור יציאת מצרים) לאכול מצות רגילות, ואם מבינים אז מצות מבושלות / מטוגנות, או לחמניות כשרות לפסח (קמח תירס בהכשר בד"צ בית יוסף).

- * ביום שבת ישכימו קום להתפלל שחרית ב"נץ החמה", לא יאריכו בתפילה וישתדלו שלא לעלות יותר מ-7 עולים, כדי להספיק לסיים סעודת שחרית לפני סוף זמן אכילת חמץ (=10:14 בבוקר).

- * בסיום הסעודה [שחרית] יזרקו לפח הזבל שמחוץ לבית [של העירייה] את הכלים החד פעמיים והמפה. את חתיכות הלחם השלמות יפורר עד שלא יישאר בכל אחת מהן אלא פחות מכזית ואח"כ יזרקם לפח הזבל המרכזי שמחוץ לבית [של העירייה] וטוב לפגום אותם ע"י שישפוך עליהם חומר ניקוי כאקונומיקה וכדו' (פסקי תשובות סי' תמד ס"טז).

- * יטאטאו את הבית (רק במקום המרוצף) ויש לזכור לנקות את המטאטא. ואין לשטוף את הבית (שו"ע סי' שלז) מ"מ כשיש לכלוך על הרצפה מותר לשפוך על מקום הלכלוך מעט מים ולנגב במגב גומי ללא סמרטוט (ילקו"י שנת ד'ה עמ' סה, פסח סי' תמד ס"כה).

- * ינער את בגדיו היטב ויבדוק בכיסים [ממידת חסידות יחליף בגדים לבגדי יו"ט לפני מנחה] וירחץ את ידיו ופיו היטב וינקה בקיסם את השיניים משאריות החמץ שבפה ויזהר שלא להוציא דם (שו"ת יח"ד ח"ה סי' לא). המצטער מותר לו לצחצח שיניו במברשת בתנאי שהוא רגיל בזה ושע"י השפשוף לא יצא דם מהחניכים, ועדיף שישתמש במשחת שיניים נוזלית ולא במשחה. ונכון לייחד מברשת שיניים לשבת, ואין לשוטפה אחרי השימוש [משום מכין] (ילקו"י סי' שכו סי"ג, סי' תעב ס"כג).

* שיניים תותבות - ינקם היטב וידיחם וישטפם במים חמים מכלי שני.

* צריך לבער את כל החמץ שבבית לגמרי עד שעת ביעור חמץ [11:29], ויאמר את נוסח הביטול ("כל חמירא" ויכול לומר גם "ולהוי הפקר") כבכל יד בניסן (ס' תמד ס"ז בהרמ"א וס"ו ב"ש"ע, ילקו"י ס' תמד ס"ז וס"ד) * גם לנוהגים לאכול ע"פ הפתרון הנ"ל, מ"מ טוב שיכינו מצות מבושלות / מטוגנות קצת למקרה של תקלה ח"ו שאם לא ישיכמו לתפילת שחרית מוקדמת שתמיד יוכלו לקיים את הפתרון הראשון! (ע"פ שו"ת יח"ד ח"א ס' לא ומקורות נוספות).

הלכות ליל הסדר

פינת ההלכה

א. ארבע מצוות חייבים בהם בליל הסדר: אכילת מצה, סיפור יציאת מצרים,

אכילת מרור ושתיית ארבע כוסות. (ש"ע ס' תעה ס"א ס"ז, ס' תע"ג ס"ה, ס' תעב מסנ"ב)

ב. נשים חייבות בכל מצוות ופרטי ליל הסדר (ש"ע ס' תעה ס"ד) ויש לחנך גם קטנים שהגיעו לחינוך לכך (ש"ע ס"ט) [כזית=27 גר' וטוב קצת יותר (חזו"ע/עג)].

ג. את המצות (4 כזיתות) ו-4 כוסות יין צריך לאכול/לשתות בהסבה דוקא, (עיין ש"ע ס' תעב ס"ז, חזו"ע עמ' ט).

ו.אם לא הסב צריך לחזור לאכול/לשתות בהסבה [בלא ברכה] (ש"ע ס"ז).
- בכורך [הכזית השלישית] אם אכל בלא הסבה וקשה עליו לחזור ולאכול שוב בהסבה פטור, אך המחמיר בכל זאת לאוכלו שוב בהסבה תבוא עליו ברכה (חזו"ע פסח עמ' קא ס"ב).

- באפיקומן [הכזית הרביעית] אם אכל בלא הסבה יצא בדיעבד אם ברח כבר ברכת המזון, ואם עדיין לא ברח ואין האכילה קשה עליו יחזור ויאכל בהסבה (חזו"ע עמ' קח).

נשים שאכלו או שתו בלא הסבה אינן צריכות לחזור כלל (ס' עמ' ו).

ד. אופן ההסבה – שיטה גופו לצד שמאל וישען אבל אם לא נשען [כגון: באויר] (אור לציון ח"ג עמ' קנד) או מיסב לצד אחר לא מועיל (ש"ע ס"ג) ושמאלי שהיטה לימין יצא בדיעבד (מסנ"ב ס').

ה. **אכילת מצה:** בליל הסדר חייבים לאכול 4 כזיתות מצה [יש מצב שפחות], ב-"**המוציא**" – שני כזיתות, ואם מצטער קצת או שהכזית לא ממצת עורך הסדר [ולהלן ב"המוציא מצה" עמ' אחרון]

מספיק לכתחילה לאכול כזית אחד. ב-"**כורך**" – כזית אחד. ב-"**אפיקומן**" – כזית אחד, ויש מחמירים לאכול ממנו שני כזיתות [ואז יקח 18 גר' $2 \times$ בלבד]

☑ כל כזית יש לאכול לכתחילה בתוך 4 דקות ובדיעבד בתוך 7.5 דקות (חזו"ע סוכות עמ' קיב צביאוריס) ולאוכלו לבד ללא תוספות מאכל עימו (אולרות יוסף עמ' קיג).

☑ ראוי לאכול ממצת יד שמורה דווקא ולא ממצת מכונה שמורה (כה"ח ס' תנג ס"ק נט, יח"ד ח"א ס' יד), ובשעת הדחק יוצא ידי חובה בכל מצה (ש"ע ס' תנג ס"ד) כשרה לפסח.

☑ מותר לשקול את המצה בליל פסח עצמו (אבל לא במשקל חשמלי) (חזו"ע/ב עמ' ע"ג).

ו. **שתיית ארבע כוסות:** ☑ חייבים לשתות ארבע כוסות בליל הסדר, וכל כוס במקומה כאמור בהגדה, ואם שתה שלא כסדר שנתקן אלא זה אחר זה מיד, לא יצא ידי חובה (ש"ע ס' תעב ס"ח).

☑ ראוי להזהר שלא לשתות יין בין כוס ראשונה לשניה אלא במקום צורך גדול, ובין כוס שניה לשלישית רשאי לשתות (ש"ע ס' תעב ס"ג) ובין כוס שלישית לרביעית לא ישתה יין (ס' תעב ס"א).

☑ כשהכוס מכילה רביעית – לכתחילה ישתה את כל הכוס, ובדיעבד אם שתה רובו יצא. ואם הכוס גדולה יותר, לכתחילה ישתה את רוב הכוס [אפילו שהיא יותר מרביעית] ומן הדין די שישתה רביעית (חזו"ע פסח עמ' טז ס"ב, עיין ש"ע ס' תעב ס"ט ומסנ"ב ס').

☑ ישתה כל כוס בבת אחת (ס' בהרמ"א) ובדיעבד אם שתה לסירוגין בתוך 7.5 דקות יצא (חזו"ע עמ' טז).

☑ לפני כל שתיה צריך להדיח את הכוס במים (כה"ח ס' תעב ס"ק א), [ואם הכוס נקיה אינו צריך ואעפ"כ טוב בכל זאת להדיחה (חזו"ע עמ' טו)] ונוהגים שכל אחד מוזג לחברו (ילקו"י ח"ה עמ' קפז).

☑ **מצוה לקחת יין אדום**, ובשעת הדחק כשאין לו יין אחר יוצא ידי חובה גם ביין לבן (ש"ע ס' תעב ס"א). מי שקשה לו לשתות יין [שיפגע לו בעריכת הסדר] יכול לשתות יין מיץ ענבים (חזו"ע עמ' ג).

ז. **אכילת מרור:** ☑ לוקחים למרור חסה (ש"ע ס' תעב ס"ה, כה"ח ס"ק עה-עו). ויש לקנות חסה וכרפס נקיים מתולעים עם השגחה כגון: של חסלט, ואעפ"כ טוב לעיין בהם (חזו"ע עמ' לו, לה) מ"מ אם קנה מהשוק ולא בדקם, את הכרפס לא יאכל אלא ירק אחר [נקי מתולעים] (חזו"ע עמ' לה) ובחסה ישתמש רק בקלח ולא בעלים (חזו"ע עמ' לה) (ש"ע ס' תעה ס"א).

☑ חייבים לאכול 2 כזיתות מרור, ושיעור כל כזית 27 גר'. כזית אחד טובלים כולו בחרוסת ומנערים ואוכלים בלא הסבה, ואת השני כורך עם כזית מצה טובל בחרוסת ואוכל (ס').

ח. סיפור יציאת מצרים: ✓ מצות עשה מן התורה על האבא להסביר ולספר לבניו ובנותיו בלילה זה את סיפור יציאת מצרים ויארץ בתיאור הניסים והנפלאות שעשה לנו ה' (ילקו"י ח"ה עמ' קלז ס"ה-ו) ולא יניחם בצד והמבוגרים יתעסקו לעצמם.

✓ מצוה לחלק לילדים מיני מתיקה כדי שלא ישנו ויראו שינוי ושאלו (ש"ע ס"טז).

✓ ראוי שהאב יעיין בפירושים על ההגדה במשך השבוע, כדי שבליל הסדר יתמצא בסדר ההגדה ויוכל להסביר בצורה מקיפה את ההגדה לבני המשפחה (ז. ע.).

ט. דין חולה: ✓ מי שהיין מזיקו ויביאו לידי חולי פנימי או יפול למשכב פטור מ-4 כוסות, ויקדש על המצה (ילקו"י ח"ה עמ' קסו ס"ח) אבל אם רק כואב לו הראש קצת אינו פטור (משנ"צ ס' תענ"ס"ק לה) מ"מ אם אפשר ישתה יין מיץ ענבים (חז"ע עמ' יז). חולה שלא הסב בשתייה וקשה לו לחזור ולשתות בהסבה עלה לו (חז"ע עמ' קסא-קסב).

✓ זקן או חולה או מי שיש לו כאב שיניים ואינו יכול לאכול את המצה מפאת קשייותה מותר לכתחילה לפוררה לפירורים דקים [ולא לרסקה כקמח!] ולאוכלה וכן מותר להשרותה ולרככה במים ולאוכלה והוא שלא נימוחה (חז"ע ס"ז, ש"ע ס' תסא ס"ז, משנ"צ ס"ז).

✓ זקן או חולה שקשה עליהם אכילת המצה אפילו שהיא מפוררת, די שיאכל כזית מצה בתחילה ואח"כ כזית מרור, ולכורך יקח חתיכה קטנה של מצה וחתיכה קטנה של מרור ולאחר מכן יאכל כזית אפיקומן (חז"ע ז'מז). ✓ שעור כזית לחולה או זקן הנ"ל במצה הוא 18 גרם (חז"ע עמ' עג).

י. בסיום הערב קוראים קריאת שמע שעל המיטה כרגיל עם כל הפסוקים כמו בכל יום [מלבד וידוי] (בא"ח ש"א פ"ד לו ס"כג וראה בהלכות עולם לגר"ע יוסף ח"א על בא"ח ח"א עמ' קא-קב, הלכה בדורה לגר"ד יוסף ח"א עמ' רע ס"יד, פסח בליון לגר"צ מול"ץ עמ' תלה-תלו).

נקודות לתשומת לב בסדר ליל פסח

קדש – * סדר הקידוש הוא של יום טוב שחל במוצאי שבת הכולל: יקנה"ז – יין של קידוש, נר, הבדלה, זמן. כלומר "בורא פרי הגפן", "מקדש ישראל והזמנים", "בורא מאורי האש", "המבדיל בין קודש לקודש" ו"שהחיינו". (ש"ע אור"ח ס' תענ"ס"ק ומשנ"צ ס"ק ג). ומקדש בעמידה אף את הקטע של ההבדלה בקידוש (כה"ח ס"ק כ) [האשכנזים יושבים בקידוש (משנ"צ ס"ז)]. ולא מברכים על בשמים (משנ"צ ס"ז) * בברכת שהחיינו – יכונו כולם על: עצם היר"ט, על המצה, המרור וארבע כוסות, ועל שאר מצוות הלילה (סידור היעני"ץ) אשה שברכה שהחיינו בהדלקת נרות רשאית מן הדין לענות "אמן" בעת ברכת שהחיינו שבקידוש (ילקו"י פסח ח"ג עמ' רכט).

* לעניין נר הבדלה אפשר לברך על נר שהודלק כבר (ילקו"י פסח ס' תענ"ס"ה) ודווקא שהודלק להאיר (עיין ש"ע ס' רח"ט י"ב) ולכן אין לברך על נר נשמה שהודלק לע"נ (משנ"צ ס' רח"ט ס"ק לו, שש"כ לגר"י נויבירט פ"סא ס"כז) או נר שהודלק לצורך העברה מאש לאש [של 24] [כגון: לבישול וכדו'] (שש"כ ס"ז) אפשר לברך על הנרות שהדליקה האשה לכבוד יום טוב (בכרך שאמר על יו"ט לגר"צ שקנא פ"א ס"יט דשם הגאון מר"ן בן ליון אבא שאול, ילקו"י ס"ז) מכל מקום אם הנרות במתקן זכוכית צריך לפתוח את דלת המתקן כדי לראות את הנרות ללא חוצצים (ע"פ ש"ע ס' רח"ט ס"טו, ילקו"י שנת ס' רח"ט ס"ו).

* אם שכח להבדיל ב"קידוש" ונזכר אחר כך:

א-ת ברכת "מאורי האש" מברך במקום שנזכר בהגדה אלא אם כן התאורה בחדר מסוג "לד" ולא ליבון שאז יברך ברכה זו עם ההבדלה כאמור להלן (ילקו"י ס' תענ"ס"ז).

- אם נזכר קודם ההגדה [בין לפני או אחרי ה"כרפס"] יבדיל שם [כפי נוסח שמופיע בקידוש] (ילקו"י ס"ז, חז"ע פסח עמ' רעב). [לאשכנזים באופן זה ראה בסוף 1.]

- אם התחילו את ההגדה [מגיד] יבדיל בכוס הקרובה ביותר בסדר [שני, שלישי, רביעי] (ש"ע ס' תענ"ס"ה) אלא אם כן נמצא באמצע הסעודה יבדיל שם (משנ"צ ס"ק ה, חז"ע ס"ז, ילקו"י ס"ז).

- אם סיימו את ההגדה [כולל כוס רביעי] יאמר את ההבדלה שם כולל "בורא פרי הגפן" (משנ"צ ס"ק ה, חז"ע ס"ז, ילקו"י ס"ז).

[כל הדין זה בין לספרדים בין לאשכנזים למעט מקרה שסימנו ב-1. שהאשכנזים שנחלקו בזה יש אומרים שאם הבדיל כבר בתפילת ערבית של ליל הסדר (אמר "תודיענו") אז יכול לסמוך על זה ולעשות ההבדלה בכוס הקרובה ביותר (כוס שני) ויש אומרים שיבדיל על הכוס כולל "בורא פרי הגפן"] (משנ"צ ס' תענ"ס"ק ז ובא"ח"ל ע"ד שיתחיל, פסקי תשובות ס"ה).

* יש נוהגים לאכול אחרי הקידוש את "הביצה" (ויברך "בורא נפשות" אם אוכל שיעור 27 ג"ר) (חז"ע פסח לגר"ע יוסף ח"ב עמ' לא) [אך ישאירו ביצה אחת בקערה כיוון שיש סוד בשלמות הקערה עד "שולחן עורך"]

(בא"ח ש"א פ"ד לו ס' לז). ויש נוהגים לאכול ב"שולחן עורך" (בסעודה) (עיין בהרמ"א ס' תענ"ס"ק ו משנ"צ ס"ק י, תורת מועדים לגר"ד יוסף "שולחן עורך" ס"ג, נטע גבריאל פסח ח"ז פ"ה ס"א) כשאוכלו יאמר "זכר לקרבן חגיגה" (ש"ע ס' תענ"ס"ז, חז"ע ס"ז).

מי שרעב וקשה לו להמתין עד ל"שולחן עורך" מותר לו לאכול אחר

הקידוש פירות, אורז וכדו' [אבל לא מאכל שברכתו "האדמה"] אך לא ישבע ואם אכל שיעור צריך לברך ברכה אחרונה (ילקו"י פסח ח"ג סי' תעז ס"פ).

ורחץ – ייטול ידיו בלא ברכה ולכתחילה טוב לכוון שהנטילה הזו לא תפטור את חיוב הנטילה לסעודה (ש"ע סי' תעז ס"ז). טוב לא לדבר מהנטילה ועד אכילת הכרפס (חזו"ע עמ' לב).

כרפס – ייקח פחות מ-18 גר' ויטבלנו במי מלח או לימון ויקפיד שיהיה רוב מים [כדי שיהיה להם דין של טיבול במשקה] (ש"ע סי' נ"ו) ובדיעבד כשאכל כזית לא מברך ברכה אחרונה (משנ"צ ס"ק נו). בשעה שמברך על הכרפס יכוון בברכת "בורא פרי האדמה" גם על המרור שאוכל אח"כ (משנ"צ ס"ק נה). עדיף שבעל הבית יברך ויוציא את כולם ידי חובה.

מגיד – בקריאה יתכוון לקיים מצוות עשה מן התורה של סיפור יציאת מצרים, יש להקפיד שגם הנשים תאמרנה לכל הפחות את הקטעים: "פסח, מצה ומרור" (ס"ק א, חזו"ע ס"ז).

רחצה – ייטול ידיו בברכה כדין נטילת ידים לפת ויכון קודם אכילתו לצאת ידי חובה אכילת מצה. **מוציא מצה** – בוצע מהשלמה העליונה ומן החתוכה שמתחתיו, מכל אחד כזית ויאכל שני הכזיתות ביחד, ובדיעבד אם אכל כזית אחד יוצא, ובמקום קצת צער אף לכתחילה מספיק כזית אחד. וכן אם בני ביתו מרובים ואין מספיק לחלק לכל אחד מהם שני כזיתות ממצות הסדר יכול לתת להם ממצה שמורה אחרת שמחוץ לשולחן ואז די בכזית לכל אחד ואין הכרח לתת לכל אחד מהם שני כזיתות מן המצות השמורות שמחוץ לשולחן (עמ' סה, סח).

מרור – יש לכוון בברכת "על אכילת מרור" גם את המרור שבכורך (ולא יברך "האדמה"). זמן אכילת מצה ומרור בברכה עד חצות לילה ואם התעכב עד אחר חצות יאכלם בלי ברכת "מרור" [אבל "האדמה" יברך] וברכת "מצה" לא יברך [אבל "המוציא" יברך] (חזו"ע עמ' פא, משנ"צ ס"ק ו').

שולחן עורך – לא ימלא כרסו בסעודה כדי שיאכל לאחריה את האפיקומן לתאבון (תורת מועדים עמ' קט). יש להימנע לאכול בלילה את הזרוע שצלו לקערת הסדר [אבל למחרת ביום מותר ואם הוא מבושל מותר לאוכלו בלילה] (ילקו"י פסח ח"ג עמ' כט).

צפון – יזהר לאכול את האפיקומן לפני חצות לילה [12:46] (ש"ע סי' תעז ס"א), ובדיעבד יוצא ידי חובה גם לאחר חצות (חזו"ע עמ' קט). וכשאוכלו יאמר: "זכר לקרבן פסח הנאכל על השובע" (כה"ח ס"ז).

☒ אם שכח לאכול אפיקומן ונטל מים אחרונים אם נזכר:

* קודם ברכת המזון [אף אם אמר "הב לן ונברך"] יאכלנו בלא ברכה ואח"כ יברך ברכת המזון.

* אחר ברכת המזון – ייטול ידיו (בברכה אם אוכל כביצה [לספרדים 50 גר' לאשכנזים 57 גר'] [הליכות עולם]) ויברך המוציא ויאכל האפיקומן ויברך ברהמ"ז על כוס שלישית ויברך בורא פרי הגפן וישתה. * אחר כוס שלישית – אם אכל בסעודה ממצות שמורות אינו צריך לחזור. ואם לא, יטול ידיו (בברכה אם אוכל כביצה) ויאכל האפיקומן ויברך ברהמ"ז, אך לא יחזור וישתה כוס שלישית אלא ימשיך באמירת ההלל (חזו"ע עמ' קי).

☒ אסור לאכול שום דבר אחר האפיקומן (ש"ע סי' תעז ס"א) כדי שלא יעבור מפיו טעם המצה של האפיקומן (משנ"צ ס"ק א) ובדיעבד אם אכל חוזר ואוכל אפיקומן כדי שישאר טעם המצה בפיו (ס"ק) ואם ברך כבר ברכת המזון אינו צריך לחזור ולאכול אפיקומן (חזו"ע עמ' קיז-קיד). ולעניין שתיה – מותר לשתות מים (משנ"צ ס"ק ב, ש"ע סי' רפא ס"א) וכן קפה או תה [אפילו עם סוכר] ושאר משקים שאינם משכרים (חזו"ע ס"ק) חוץ מכוס שלישית ורביעית של יין שמותר שהם מתקנת חכמים (ס"ק). **ברך** – בברכת המזון לא יסב (ילקו"י ח"ה עמ' טו), אחרי ברכת המזון אסור לדבר עד סיום שתיית כוס שלישית של ברכת המזון (ש"ע סי' קפג עמ' ו' משנ"צ ס"ק כא).

הלל – יש להיזהר לסיים את ההלל ושתיית כוס רביעית לפני חצות ואם נתאחר עד אחר חצות אף על פי כן יחתמו בברכת "יהללך" בשם ובמלכות (כה"ח סי' תעז ס"ק יד, חזו"ע קכה). אין להפסיק בדיבור מתחילת ההלל עד סיום שתיית כוס רביעית ויש להקפיד לשתות רביעית שלמה כדי שיוכל לברך ברכה אחרונה (בא"ת פנ"ג לו סכ"ט) ומי שלא הצליח/ה לשתות רביעית יבקש ממי ששתה רביעית שיוציאו בברכה אחרונה (משנ"צ סי' תעז ס"ק ל).

כוון שערב פסח חל בשבת (פרשת צו) בתי הכנסת מתבקשים לקבוע את שחרית של שבת מוקדם מאוד כדי שציבור המתפללים יספיקו לסיים סעודת חמץ לפני 10:14 (סוף זמן אכילת חמץ)

יום שכולו תורה ביום ג' יום הבחירות י' בניסן בב"כ החיד"א שד' יצחק הנשיא 22 אזור ג אשדוד
החל מ- 9:00 בבוקר עד 10:00 בלילה עם הרבנים: הרב מאיר אליהו, הרב אברהם יוסף, הרב נח ישראל ברגר, הרב יגאל כהן ועוד רבנים 1:30 מנחה, הרב בנימין חותה, הרב שלמה לוינשטיין, הרב גדעון בן משה, הרב ברוך רוזנבלום, הרב אלחנן פרץ, הרב ליאור גלזר. * כיבוד קל * עזרת הנשים פתוחה

מידע לגבי נקודות להכשרת כלים באשדוד ובורות לטבילת כלים 08-8644452